

Flodr, Miroslav

Olomoucká kapitulní knihovna a její inventáře na počátku 15. stol.

In: Flodr, Miroslav. *Skriptorium olomoucké : k počátkům písařské tvorby v českých zemích*. Vyd. 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1960, pp. 162-183

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/119101>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

OLOMOUCKÁ KAPITULNÍ KNIHOVNA A JEJÍ INVENTÁŘE NA POČÁTKU 15. STOL.

Knihovna olomoucké kapituly patří nepochybně k významným souborům středověkých rukopisů v českých zemích. Zaujímá přední místo mezi ostatními sbírkami nejen svou obsáhlostí (čítá více jak 600 kodexů, z nichž daleko převážná část pochází z doby starší 16. stol.), nýbrž především pro svoji starobylost (nejstarší kodexy pocházejí z konce 11. a z 1. poloviny 12. stol.) a nevšední obsahovou náplň. Již pro tyto vlastnosti zaslouží si plným právem pozornost. Historikův zájem, zejména badatele zabývajícího se studiem našeho středověkého kulturního vývoje však vedle jednotlivostí poutá knihovna i ve svém souhrnu, kde se jeví jako sourodý a v převážné míře původní (středověký) celek. Jak dalece je takový dojem, získaný na základě zběžné prohlídky rukopisů, oprávněný, můžeme zjistit pouze sledováním vzniku a postupného růstu knihovny. Lze tu postupovat dvěma způsoby, které si nejsou nikterak protichůdné, naopak se navzájem doplňují a každý z nich přináší specifické poznatky.

1. Na základě paleografickém (a ostatních vědních oborů, které jsou nezbytné ke kritickému zvládnutí rukopisu) je možno usilovat především o vyřešení otázky, kdy a kde daný rukopis vznikl. U těch, které vykazují znaky cizí provenience (tj. vznikly mimo rámec instituce, v jejíž knihovně jsou dnes uloženy), je nezbytné ještě další zjištění, kdy a jakým způsobem se dostaly do knihovny. Vycházíme zde tudíž z kritiky materiálu tvořícího vlastní knihovnu. Je to postup velmi pracný, ovšem pro využití jednotlivých kodexů jako historického pramene zcela nezbytný. Pokud jde o získání obrazu vývoje a struktury knihovny jako celku, má však některé nedostatky. Jednak ne u všech rukopisů se nám podaří jen na základě jejich vlastních indicií zjistit okolnosti, za kterých se rukopis dostal do knihovny, jednak pak zůstanou zcela nepodchyceny veškeré ztráty, k nimž v knihovně během jejího vývoje nepochybně docházelo.

2. Lze vyjít ze záznamů o rukopisech a knihovně nejrůznější povahy. Vedle drobných zmínek o opisování, výměně, darování či koupi jednotlivých kodexů (případně i větších celků), jsou to zejména inventáře a katalogy knihovny, podávající v určitém uspořádání výčet všech rukopisů, které v době pořízení těchto seznamů v knihovně existovaly. Bohužel podobných památek (hlavně inventářů a katalogů) nemáme u nás mnoho, u některých knihoven se dochovaly jen zcela ojediněle, u valné většiny pak naprosto chybí.¹⁾ Samostatných inventářů nebo dokonce katalogů středověkých knihoven máme v našich zemích

1) Inventáře, resp. katalogy se objevují v českých zemích ojediněle na sklonku 13. století (klášter vyšebrodský, kostel mělnický), v hojnější míře pak ve století 14. a 15. Srov. Miroslav Flodr, Středověké seznamy rukopisů jako historický pramen. ČMM 77 (1958), str. 1n.

dochováno vskutku jen nepatrný počet.²⁾ Ponejvíce tvoří dnes známé seznamy součást inventárních soupisů veškerého movitého majetku příslušné instituce, k jejichž vedení se u nás soustavněji přistupuje od poloviny 14. století.

Záznamy o jednotlivých rukopisech se v těchto seznamech soustřeďují sice především na fyzický popis kodexu (pro autora soupisu je to především inventární předmět), přesto však strohé údaje o obsahu a místy též o způsobu nabytí znamenají velmi cenný přínos. Ovšem k využití takových údajů je nezbytné kritické zvládnutí těchto pramenů. Nejen ve smyslu objasnění otázky, kdy, za jakých okolností a za jakým účelem tyto památky vznikly, nýbrž — a to především — zjištěním, o které z dnes dochovaných kodexů se v seznamech jedná, tudíž identifikací dnešní látky s materiálem zaznamenaným v soupise. Uspokojuje-li prvá část řešení naše úsilí o poznání struktury knihovny jako celku v určité fázi jejího středověkého vývoje, přináší identifikace zvláště cenné poznatky pro zpracování a využití příslušných kodexů (jejím prostřednictvím se často dostáváme až k samému vzniku rukopisu). Při indetifikaci je však nutný velmi opatrný postup. Vskutku jen tam, kde fyzický a věcný popis (či některý z nich) rukopisu v inventáři ve srovnání s dnešním kodexem prokazuje zcela jednoznačně spojitost, lze provést ztotožnění. Je ovšem třeba chápat dnešní rukopisnou látku ve srovnání se středověkými seznamy nikoliv staticky, nýbrž vývojově. Např. mnohé kusy, zaznamenané v inventáři samostatně, tvoří dnes součást konvolutů či mají na místě staré, opotřebované vazby novou. Nebo některý z dnešních kodexů obsahově i svou vnější formou odpovídá rukopisu v záznamu soupisu, je však pouze jeho mladší náhradou (ztráta, opotřebování) atp. Obtíží je zde celá řada. Úspěch identifikace je vedle povahy popisu kodexů v inventáři (či katalogu) závislý především na dnešním stavu dochování materiálu.

V případě knihovny olomoucké kapituly nacházíme v naznačených okolnostech příznivou situaci díky třem inventářům, které nám umožňují poznání rozsahu a struktury této sbírky na počátku 15. stol. Nejstarší z nich se hlásí do r. 1413,³⁾ ostatní dva spadají na samý skloněk revolučního hnutí husitského, když vznikají v krátkém časovém rozpětí pěti let r. 1430⁴⁾ a 1435.⁵⁾ Oba také spolu úzce souvisí a posledně z nich uvedený soupis z r. 1435 představuje svým rozsahem nejuplněnější seznam všech movitostí, náležejících v té době kapitule, a vyvrcholení inventarisačních pokusů, s nimiž se setkáváme v olomoucké kapitule v prvních desetiletích 15. století.⁶⁾ Obsáhlost textu inventářů určila formu

---

2) Z doposud známých jsou to vlastně pouze katalogy knihoven kolejí Karlovy univerzity. O struktuře českých inventářů a katalogů i o obecném vývoji těchto pramenů srov. M. Flodr, l. c.

3) Je uložen dnes v SAR Olomouc pod sign. A III c 16.

4) A III c 24.

5) A III d 2.

6) Je pochopitelné, že historická památka takové důležitosti nezůstala zcela nepovšimnuta. Byl to především Řehoř Wolný, který jim na základě upozornění biskupského archiváře Brannowitzera věnoval pozornost v polovině minulého století (Notizenblatt. Beilage zum Archiv f. ö. G. II. (1852), str. 145n.). Na sklonku 19. století se k nejstaršímu seznamu z r. 1413 znovu vrátil V. Brandl, který se však spokojil s pouhým otiskem textu bez jakéhokoliv komentáře [Method XV. (1889), str. 115n.; Method XVI. (1890), str. 7n.]. Z jiných budiž tu uvedeno alespoň jméno F. J. Lehnera, který z inventářů nejvíce čerpal (srov. Dějiny umění národa českého I, 3, str. 551, zvl. pak str. 560–569).

jejich vyhotovení. Písař inventáře z r. 1413 užil rozměrného pergamenu (66×46,5 cm), na němž rozdělil úhledně napsaný text do tří sloupců na lici a dvou neúplných sloupců na rubu. Vyhovoval-li tento způsob provedení ještě při pořízení soupisu v r. 1430, i když v měřítku podstatně větším (80×53), bylo již v r. 1435 třeba dát inventáři knižní formu. Je to sešit o 6 pergamenových listech (39×28), hustě popsaných ve dvou sloupcích zběžnou kursivou.⁷⁾ V těchto vnějších změnách nelze ovšem spatřovat jen důsledek narůstání kapituliho mobiliáře, ale též (vedle jiných důvodů, jež vyplynou z dalšího) do značné míry výraz odlišného pojetí látky, která má být předmětem soupisu. V tomto smyslu se odlišnost projevila nejvýrazněji mezi inventáři 1413 a 1430 na straně jedné a inventářem 1435 na straně druhé. Všechny tři soupisy se sice přidržují rozdělení movitostí na čtyři základní skupiny („calices, clenodia, ornamenta, libri“),⁸⁾ inventář 1435 však k nim přidává obsáhlý oddíl „privilegia“, zachycující všechny písemnosti listinné povahy tamního archivu. Zařazení soupisu listin do inventáře není v tehdejší době tak obvyklé,⁹⁾ zcela dobře však odpovídá požadavkům kladeným církevními předpisy na tyto soupisy.¹⁰⁾

Nejstarší seznam je uveden nepříliš rozsáhlým odstavcem, z něhož poznáváme autora inventáře. Je jím olomoucký kustos Ondřej Stojslav z Jevíčka,¹¹⁾ jehož pečeť je k inventáři přivěšena, který z podnětu děkana a kapituly olomoucké provedl ve dnech 24., 25. a 27. března 1413 v přítomnosti kanovníků a vikářů tu jmenovaných přehledku předmětů náležejících kapitule a uložených převážně v sakristii. Veškeré předměty, které tu našel, si podle jejich povahy rozdělil, jak sám uvádí, na čtyři základní skupiny (calices, clenodia, ornamenta, libri). I když vlastní vyhotovení inventáře označuje výslovně jen oddíly knih a rouch, ukazuje ostatní text, že předchozí dělení předmětů bylo i v této definitivní písemné formě zachováno v plném rozsahu.

Hned za úvodním odstavcem následuje soupis kalichů a jiných bohoslužebných nádob, odpovídající výše uvedenému označení „calices“, který vzhledem k tomu, že jednotlivé předměty jsou zachyceny sumárně,¹²⁾ není příliš obsáhlý. Na něj bez jakéhokoliv označení navazují předměty, jež je možno zařadit pod pojem „clenodia“. Jsou to především prsteny, drahé kameny, bohatě zdobené kříže, monstrance a relikviáře, vesměs věci ze zlata nebo z pozlaceného stříbra, dále pak stříbrné sošky, některá nákladná roucha, ostatky svatých a také dva zřejmě nejcennější rukopisy, celkem takřka na sto předmětů. Následující oddíl, který uzavírá aversní stranu inventáře, je nadepsán „Nota inventiones librorum“. V 93 inventářních záznamech je tu zachyceno na 165 svazků nejruznějšího obsahu. Od převážně většiny liturgických a jim podobných rukopisů (přes 110 svazků) oddělil autor inventáře jednak knihy věnované kanonickému právu (libri decretum) a jednak díla odborná a literární (libri artium et poetici) a v závěru ještě dodatečně uvedl několik liturgických rukopisů a sumárně zachy-

7) Čitelnost textu na posledním foliu 6b dosti utrpěla nevhodným uložením.

8) Srov. toto dělení v úvodním odstavci inventáře 1413.

9) Před r. 1435 známe u nás podobné případy pouze z inventáře břevnovského a krumlovského.

10) Srov. M. Flodr, I. c.

11) Není jím tudíž sakristán Jan řečený Penizek, rovněž tu jmenovaný, jak se domníval Lehner, Dějiny I, 3, str. 565.

12) ... XXVII calices ... octo ampule ...

cených 18 svazků bez bližší charakteristiky. Na druhé, dorsální straně inventáře je nejprve seznam bohoslužebných rouch (cappa, alba, ornatus, casula, humerale, dalmatica) a jiných věcí, celkem na 250 kusů, jejichž jednotlivé druhy jsou namnoze opět zachyceny pouze souhrnně. Text inventáře uzavírá soupis nově získaných předmětů, které představují přírůstky proti staršímu seznamu, který se nám nedochoval a s nímž náš inventář již v předchozích zápisech porovnává soudobý stav. V seznamu byly provedeny v pozdější době některé změny, jak ukazují poznámky, vsunuté mezi úvodní odstavec a následující část, a dodatky ve skupině „calices“, zejména tři obsáhlejší přípisky z r. 1414, 1415 a 1421 na horní okraji pergamentu. Vše je připisováno rukou, která psala ostatní text, a má mimo jiné i ten užitek, že nám ukazuje Ondřeje Stojslava též jako písaře inventáře. Jednotlivé inventární záznamy uvádějí u označení povahy předmětu především látku, z níž byl zhotoven, dále jeho úpravu a uměleckou výzdobu, v ojedinělých případech také jeho rozměry, resp. váhu. Důležitá je však skutečnost, že soupis uvádí u celé řady předmětů též jména jejich dárců, což jen zvyšuje jeho celkovou hodnotu.

V podstatě souhlasnou komposici má i další inventární soupis z r. 1430. Po úvodním odstavci, ještě stručnějším než byl v předchozím inventáři, který se spokojuje pouze konstatováním,¹³⁾ že 2. března a následující dny téhož měsíce r. 1430 byla provedena z podnětu děkana a kapituly v přítomnosti kanovníků, vikářů, zvoníka a podsakristána revise všech kostelních věcí,¹⁴⁾ následuje rozdělení předmětů do týchž skupin jen s některými odchylkami. První dva oddíly „calices“ a „clenodia“ jsou opět bez přímého označení a vzájemného odlišení. Při tom však počet předmětů kapitulní klenotnice je ve srovnání se stavem z r. 1413 nižší, a to právě o některé nejcennější kusy (kříže, monstrance apod.). Naproti tomu seznam knih (Inventarium librorum ecclesie Olomucensis) vykazuje četné přírůstky a zaujímá celý druhý sloupec přední strany inventáře. Po výčtu knih liturgických jsou tu zapsány rukopisy, které r. 1428 daroval kapitule Tomáš, kazatel v kostele sv. Petra v olomouckém podhradí, další dva odstavce (libri iuris et legum a libri poetarum) pak již známe z předchozího inventáře. Soupis uzavírají knihy náležející kapitulnímu děkanovi Janovi z Dubčan a několik dalších církevních a právních rukopisů.¹⁵⁾ Nejodlišněji je tu vzhledem k inventáři 1413 zpracována skupina „ornamenta“. Sestavovatel ji rozdělil na dvě části, z nichž prvou, sepsanou pod názvem „ornamenta ecclesie“, tvoří „cappe“. Jejich soupis je proti r. 1413 obsáhlejší, neboť kusy nejsou zaznamenány souhrnně, nýbrž každý zvlášť a s vlastní charakteristikou. Při tom jsou ještě zvlášť odlišeny cappe náležející vikářům. Ve sloupci na dorsální straně je uveden titulem „Sequitur inventarium casularum etc.“ výčet ostatních rouch (casula, dalmatica aj.). Nově se v tomto inventáři pak objevuje soupis věcí,

13) Které je formulováno takřka doslovně s inventářem 1413: „Anno . . . facta est visitatio sacristie et aliarum rerum ecclesie de mandato venerabilium virorum dominorum . . . in presentia honorabilium virorum dominorum . . . ubi singule res inferius conscripte sunt invente.“

14) Pečeť přivěšená na pergamenovém proužku se nedochovala, takže nelze ani odtud usuzovat na autora inventáře.

15) Ze tyto poslední rukopisy náležejí kapitule a nikoli ještě k svazkům Jana z Dubčan, naznačuje vedle mezery i okrajová poznámka „capitulorum“, připsaná písařem inventáře 1435.

kteře spravoval zvoník.¹⁶⁾ Jsou to řůzné pokrývky, baldachýny atp. (tectura, palla, cortina). Pozdější přípisky zde nejsou tak četné a pokud se objevují, jsou psány hlavně písařem z r. 1435.¹⁷⁾

Přístupujeme-li konečně k poslednímu ze tří inventářů, pořizenému ve dnech kolem 30. září 1435, je třeba již úvodem konstatovat, že je v podstatě doslovným opisem předchozího seznamu z r. 1430.¹⁸⁾ Přesto se však od něho liší ve dvou závažných bodech. První je rozšíření inventovaných předmětů o seznam listin tehdejšího archivu, který je vložen před závěrečný soupis věcí ve zprávě zvoníkově a který čítá přes 360 písemností od r. 1130 až do doby vydání inventáře, jimiž jsou potvrzována práva, výsady a majetek olomouckého kostela. Tento oddíl nejen že dává možnost učinit si tentokrát představu o rozsahu nemovitosti v držení kapituly, ale naznačuje nám též pramen movitého bohatství, uvedeného v předchozích odstavcích. Druhou důležitou změnou je skutečnost, že inventář byl vydán z podnětu a jménem olomouckého biskupa Pavla, jehož pečeť je také k písemnosti přivěšena. Důvody, jež vedly biskupa k pořizení tohoto inventárního seznamu (o nich více až níže), jsou naznačeny v úvodní části. Za ní pak již následují oddíly „calices“, „clenodia“ (fol. 1a–1b), „libri“ (fol. 1b–2a), „ornamenta“ (fol. 2b–3a), „casule“ (fol. 3a–4a), „privilegia“ (fol. 4a–6b) a věci, které spravoval zvoník (fol. 6b), vše v téměř rozsahu, který zachycoval stav k r. 1430.

Z inventarisačních prací, prováděných před polovinou 15. století v olomoucké kapitule, se nám dochovaly sice pouze tři zmíněné inventární seznamy, máme však doklady o tom, že došlo k pořizení podobných evidenčních pomůcek i v době starší. Existenci staršího inventáře totiž dokládá soupis z r. 1413. Víme o něm, že vznikl na základě dnes neznámého inventáře, s nímž porovnává současný stav, jak vyplývá ze zmínek u některých záznamů a zejména z posledního odstavce, který podle vlastního označení zachycuje předměty kapitule nové darované a tudíž ve starém inventáři neuvedené.¹⁹⁾ Tyto skutečnosti nás však nejen upozorňují na starší inventární seznam, ale dovoluji nám též předpokládat, že soupis předmětů z r. 1413 kromě závěrečné části v podstatě představuje svým rozsahem i obsahem jeho text. Shoda mezi inventářem 1413 a starším soupisem není úplná, a to proto, že Ondřej Stojslav do něho již vpracoval některé nové přírůstky, které však ve většině případů výslovně označil. Než i z takto vymezeného textu nelze dát bezpečnou odpověď na otázku, kdy inventář vznikl. Řada jeho provenienčních údajů by svědčila pro dobu poměrně blízkou dochovanému inventáři, totiž pro začátek 15. století. Tato okolnost, jakož i fakt, že soupis 1413 přejímá text tohoto inventáře, nás pak vede k domněnce, zda v tomto nedochovaném soupise nemůžeme spatřovat inventář, který pořídil předchozí kustos. Pro potvrzení této domněnky nemáme sice všech po-

16) „Infrascriptas res habet campanator in cura.“ Tehdejší zvoník jménem Jan se proto také objevuje mezi členy komise, pod jejímž dozorem byla revize prováděna.

17) Jsou to hlavně záznamy v oddělení knih: „Viaticus novus in stallo domini prepositi catenatus... Item aliud XL^{le} in coopertorio,“ poznámka „capitulum“ (srov. pozn. 15). Písař inventáře 1430 připisuje sám na konci celého soupisu dva záznamy: „Item duo candelabra longa, tota ferrea... Item alia duo lignea, sed ferro circumdata.“

18) Jak ostatně naznačuje sama jeho úvodní část: „...iuxta continentiam seu tenores inventariorum decani et custodis eiusdem ecclesie...“

19) „Nota extra antiquum inventarium, que de novo data sunt etc.“

třebných dokladů,²⁰⁾ přesto však se zdá být vskutku nejpravděpodobnější, již také proto, že musíme i v Olomouci z důvodů výše naznačených počítat s existencí inventářů pro 2. polovinu 14. století.²¹⁾

Nejsou však zcela jasné všechny okolnosti souvisící se vznikem inventářů 1413 a 1430. Z toho, co bylo uvedeno výše, by přicházela v úvahu dvojnásobná možnost, totiž že se tak stalo u příležitosti nastolení nového biskupa nebo při změně správce kapitulního jmění — kustoda. V případě inventáře 1413 se nabízejí k vysvětlení hned obě možnosti. Vznik soupisu totiž právě spadá na samý počátek biskupské správy nového olomouckého biskupa Václava Králíka z Buřenic.²²⁾ Ovšem přiklonit se plně k tomuto řešení brání na druhé straně skutečnost, že se inventář nikterak neoznačuje za dílo, které by vzniklo z vědomí biskupovy povinnosti pořídit na začátku své vlády podobnou evidenční pomůcku. Spíše je tu třeba myslet na druhý případ, zvláště když četné zmínky v inventáři označují za svého autora olomouckého kustoda Ondřeje Stojslava z Jevíčka. Kdy byl Ondřej Stojslav ustanoven kapitulním kustosem, nevíme,²³⁾ avšak jeho rozhodující podíl na pořízení inventáře a zejména to, že inventář je vydán i jeho jménem a pod jeho pečeti, přináší vážné důvody k tomu, abychom uznali souvislost vzniku tohoto soupisu s nastoupením nového kustoda.

U inventáře z r. 1430 však při zkoumání příčin jeho vzniku nevystačíme s naznačeným schématem biskup—kustos, neboť v době, kdy je pořizován, spravuje olomoucké biskupství již po 12. rok biskup Jan XII. a v hodnosti kustoda stále ještě vystupuje dotčený Ondřej Stojslav z Jevíčka. Schéma má jistě své opodstatnění a také v olomoucké kapitule se nepochybně přistupovalo k soupisu při podobných příležitostech. Avšak neklidná tehdejší doba přinášela dostatek důvodů, aby se ustoupilo od dosavadních zvyklostí podobně, jako tomu bylo např. v případě inventáře krumlovského a kapituly pražské. Na Moravě sice nebylo nebezpečí takové intensity jako v sousedních Čechách, přesto však výpravy českých husitů do okolních zemí spolu s existencí ohnisek husitství na Moravě nevylučovaly možnost podobného zásahu i v prostředí olomouckém.²⁴⁾ A právě vědomí této situace vedlo asi kapitulu k provedení soupisu všech movitostí.²⁵⁾ Inventář se sám o těchto okolnostech nezmiňuje, že však vskutku

20) Před r. 1413 nacházíme sice zmínku o kustodovi Matoušovi, který byl zřejmě předchůdcem Ondřeje Stojslava, k r. 1407 (CDM XIII, 499 č. 463). Kdy však byl Matouš ustanoven kustosem nevíme.

21) Situace zde byla podobná jako v pražské kapitule, kde starý inventář se stával podkladem pro pořizování nového. V Olomouci bylo převážně postupováno asi tímž způsobem, jedině snad s tím rozdílem, že starší soupis byl jako nepotřebný zničen.

22) Přesné datum jeho jmenování olomouckým biskupem neznáme. *Episcoporum Olom. series* (ed. F. X. Richter, Olomouc 1831, str. 142) uvádí září 1412, ovšem bez bližšího dokladu. Friedrich, *Rukověť křesťanské chronologie* (Praha 1934), str. 245, má pouze r. 1413. Avšak z toho, že předchůdce Václavův na biskupském stolci Konrád z Vechty je jmenován již 10. února 1413 arcibiskupem pražským (Friedrich, l. c., str. 238), lze usuzovat, že asi v téže době přichází nový biskup do Olomouce.

23) Jeho vystoupení v této hodnosti se děje ve známých pramenech poprvé v inventáři 1413.

24) Srov. alespoň Urbánkovu studii K historii husitské Moravy (CMM 63–64, str. 229n.) a k tomu zprávu, dochovanou v kodexu Václava z Jihlavy (Saliger, *Über das Olmützer Stadtbuch des Wenzel von Iglau*. Brno 1882, str. 24).

25) Srov. výše v popisu inventářů, jak se tato skutečnost projevila v detailnějším rozpisu a úplnějším rozsahu.

mohly být vážným činitelem při jeho pořízení, naznačují příčiny vzniku soupisu z r. 1435.

Jeho vydavatel, nově ustanovený biskup Pavel z Miličína, motivuje vydání svého inventáře dvěma okolnostmi. Je to především ustanovení statut o povinnosti každého nového biskupa pořídit do měsíce od svého nastoupení soupis všech věcí náležejících kostelu, jehož obměněná slova pronáší biskup Pavel již v úvodních řádcích.²⁶⁾ Avšak hned následující větou naznačuje, že to bylo vědomí nejen této povinnosti, ale též neklidné události současné doby, které vážně ohrožovaly majetek církevních ústavů²⁷⁾ a které tudíž Pavlovi jen zdůraznily nutnost splnit tentokrát i tento bod právních předpisů. Neboť ne každý z předchozích biskupů plnil tuto povinnost. Žádný z jejich inventářů se nám nedochoval a také již Pavel z Miličína marně hledal podobný soupis.²⁸⁾ Olomoučtí biskupové – podobně jako pražští – se asi namnoze v tomto směru spokojovali s inventárními seznamy pořízenými péčí kapitulních kustosů a snad by byla existence takové evidence uspokojovala i biskupa Pavla. Mimořádné okolnosti však ho vedly k vydání vlastního inventáře, i když je tento inventář v podstatě doslovným opisem²⁹⁾ teprve 5 let starého inventárního soupisu, pořízeného (1430) péčí kapituly.

Vnitřní úprava oddílů knih je ve srovnání s podobnými písemnostmi cizími a také domácími (pražské kapituly) podstatně jednodušší. Všechny tři soupisy se zde spokojují s hrubým rozdělením rukopisného materiálu do obvyklých velkých skupin. Prvá, která je sice bez označení, ale jinak obsahově kompaktní, zahrnuje liturgické rukopisy a díla patristická a jiných církevních spisovatelů. Následuje oddíl věnovaný právním sbírkám a literatuře. Soupisy uzavírají „libri artium et poetici“. Jinak se ovšem inventáře od sebe poněkud liší. Inventáře 1430 a 1435 vsunují mezi prvou a druhou skupinu ještě soupis knih, které r. 1428 daroval olomouckému kostelu kněz Tomáš, na konci pak uvádějí rukopisy děkana Jana z Dubčan. 1435 sám ještě připojuje oddíl přírůstků a oddíl kodexů, které náležely mistru Ješkovi. Podle formulace jednotlivých záhlaví se potom ještě jeví mezi 1413 na straně jedné a 1430 a 1435 na straně druhé některé další rozdíly. Dotýkají se jednak skupiny rukopisů obsahu naukového a literárního, jednak soupisu právních rukopisů. V prvním případě je označení u 1435 užší (proti „libri artium et poetici“ 1413 stojí „libri poetharum“ 1435), v druhém naopak širší (1413 „libri decretum“ – 1435 „libri iuris, legum“). Zkoumáme-li na jednotlivých záznamech, zda tyto odchylky mají reálný základ, dospíváme u rukopisů literárních a naukových zcela jasně k negativnímu závěru. Náplň tohoto oddělení je v obou skupinách inventářů totožná a jen v pořadí jsou zde – jako ostatně na jiných místech soupisů – jisté změny. Jde tu vskutku

---

²⁶⁾ „... primum ad statuta ecclesie eiusdem aciem nostre mentis attentius convertimus, ubi inter alia nostrorum predecessorum et capituli decreta illud nobis precipue arduum se obiecit, videlicet, quod quilibet episcopus de omnibus ecclesie eiusdem rebus mobilibus propter ipsarum conservationem inventarium facere infra certum tempus teneat.“

²⁷⁾ „Nos vero illud summe necessarium fore sentientes, presertim cum tempora sint et fuerunt multum horrida, in quibus multarum ecclesiarum decrevit facultas et annullatio rerum ecclesiasticarum...“

²⁸⁾ „In primis quesitis, sed non inventis inventariis nostrorum predecessorum Olomuncensium de predictis rebus factis...“

²⁹⁾ Ovšem rozšířeným o seznam listin, potvrzujících práva, výsady a majetek olomouckého biskupství, což je přídavek v naznačených souvislostech jistě příznačný.

pouze o nepřesnost, resp. strohost označení. Pokud se týče souboru právních rukopisů, je zde situace poněkud složitější. 1413 sice svým titulem má na mysli pouze rukopisy kanonického práva, avšak **ve skutečnosti mezi nimi zachycuje i některá díla legistická, která jsou v r. 1435 zařazena ve zvláštní oddíl (libri legum).**³⁰⁾ Bylo by tudíž možno vyvozovat z těchto okolností: 1. označení oddílu právních rukopisů v 1413 je nepřesné, 2. jako přírůstek proti 1413 nebudeme kvalifikovat celý oddíl „libri legum“, ale pouze určitou část.³¹⁾ S těmito závěry bychom se museli spokojit v tom případě, kdybychom se zde opírali pouze o inventáře samé a nepřihlíželi k vlastní rukopisné látce, která se nám dnes dochovala. Sledujeme-li totiž pozorně jednotlivé přípisky v rukopisech, zaujmou nás především různé vlastnické záznamy. Z nich pak zejména ty, které se vyskytují u právních rukopisů a pojí se k jménu Zandera de Rambow, kanovníka a biskupského oficiála olomouckého.³²⁾ Zander de Rambow umírá na zlomu 14. a 15. století³³⁾ a jeho kodexy se stávají zřejmě již tehdy majetkem kapituly. Nepochybně se tak stalo před r. 1413, jak ostatně naznačuje jeden ze zápisů inventáře 1413.³⁴⁾ Ovšem inventář 1413 tyto kodexy nezaznamenává a setkáváme se s nimi teprve v 1435.³⁵⁾ Mohli jsme již výše pozorovat, že 1413 nezachycuje současný stav majetku kapituly v celém jeho rozsahu a v tomto detailu se nám tento poznatek znovu potvrzuje. Pod zorným úhlem této okolnosti musíme pak ovšem posuzovat spolehlivost údajů 1413 a také veškeré rozdíly, s nimiž se setkáváme při porovnávání 1413 a 1435, tedy i rozdíly v oddíle legistických rukopisů, o nichž byla právě zmínka. Na druhé straně je však třeba připojit několik poznámek i k mnohem pečlivějšímu seznamu 1435. Nelze zde totiž přijímat za samostatné a uzavřené skupiny v celém rozsahu ty, které jsou označeny příslušnými nadpisy. Týká se to především rukopisů Jana z Dubčan, mezi něž ve skutečnosti patří pouze prvních 7 záznamů,³⁶⁾ kdežto ostatní, oddělené ne zcela zřetelně do zvláštního odstavce, jsou již kodexy jiné provenience.³⁷⁾ Některé z nich náležely knihovně dokonce r. 1413.³⁸⁾ Ne zcela přesvědčující je také oddíl, nadepsaný „Item accreverunt“. Dva ze tří zde stojících zápisů nacházíme totiž v inventáři 1413,³⁹⁾ takže za skutečný přírůstek budeme v nejlepším případě považovat pouze Summu Goffreda de Trano.⁴⁰⁾

Přihlížíme-li k popisu jednotlivých rukopisů, musíme především konstatovat, že této stránce je v inventářích věnována mnohem větší pozornost, než tomu bylo v případě třídění kodexů. Zápisy se dotýkají v podstatě všech znaků, jimiž může být provedena charakteristika určitého rukopisu. Vedle běžně uváděného

30) Srov. přílohu I. č. 121, 123, 124, 127–129.

31) Tj. pouze č. 122, 125–126, 130–140.

32) Např. CO 80, 82, 426.

33) Srov. poznámky k příloze I.

34) Srov. přílohu I. č. 62.

35) Srov. č. 114, 115, 137.

36) Č. 147–153.

37) Srov. výše pozn. 15.

38) Č. 155, 160.

39) Č. 166, 167.

40) Č. 165. Oddíl přírůstků je zde vlastně míněn ve vztahu k 1430, z něhož 1435 vychází a s nímž také porovnává stav. Tehdy rukopisy 166 a 167 nebyly patrně na svém místě a unikly pozornosti inventarisátora. I tato okolnost svědčí v jistém směru o důkladnosti 1435 proti jeho předchůdcům.

názvu rukopisu (který je celkem nejpřesněji vyjádřen – a to není jistě nevýznamné – u skupiny právních rukopisů) všímá si popis nejčastěji vazby. Spokojuje se pouhým vytčením, zda je kodex vázaný či nikoliv,⁴¹⁾ nebo – což se děje častěji – vazbu přímo charakterizuje.⁴²⁾ Dále je to určení druhu psací látky (in pergameno, in papiro).⁴³⁾ Svědčí jistě ve prospěch olomouckých inventářů, jestliže musíme hned na dalším místě (vzhledem k početnosti výskytu) uvést zmínky o stáří jednotlivých kodexů. Děje se tak způsobem ve středověké katalogizační praxi obvyklém, tj. stručným vytčením, zda jde o starý kodex (antiquus liber), resp. o rukopis psaný starým písmem (de antiqua littera).⁴⁴⁾ Nežrídka se objevují poznámky o umístění rukopisů. Jde vesměs o knihy stabilně uložené (libri catenati) v různých kostelních prostorách.⁴⁵⁾ Častý je zde též výskyt záznamů o formátu svazků [in parvo (magno) modulo].⁴⁶⁾ V některých případech je zběžně charakterisován celkový stav dochování kodexu nebo způsob jeho provedení.⁴⁷⁾ Poměrně skrovně je v tomto oddělení kapitulního majetku zaznamenávána provenience jednotlivých kusů.⁴⁸⁾ Uvádění incipitů, které je v této době celkem běžným zjevem v mimočeských oblastech,⁴⁹⁾ se zde v podstatě omezuje pouze na dva nedokonalé případy.⁵⁰⁾ Uvedené znaky nejsou ovšem zachyceny v celém rozsahu u každého zápisu. Objevují se porůznu, a to buď ojedinelé, nebo v rozličných kombinacích. Jakákoliv pravidelnost tu naprosto chybí. Přesto však náležejí olomoucké inventáře po této stránce k nejlépe provedeným soupisům u nás a také v širším měřítku evropském si udržují mezi podobnými seznamy dobrý průměr.

Pokud se týče identifikace záznamů olomouckých inventářů, konkrétně 1435, jsou její výsledky vyjádřeny v příloze II. Kapitulní knihovna má dochovanu většinu rukopisů zaznamenaných v inventáři 1435. Ty také tvoří její jádro. Přesto však nelze v každém případě bezpečně ztotožnit záznam soupisu s příslušným rukopisem. A přesnost jednotlivých závěrů zde byla především na zřeteli. Bylo upuštěno od takových případů, kde povaha záznamu inventáře neskýtala bezpečný základ k podobnému postupu⁵¹⁾ a kde bude třeba vycházet spíše z detailního rozboru vlastní rukopisné látky. Doposud nemáme ani jediný soupis všech kapitulních rukopisů a také kritické studie o jednotlivých rukopisech jsou velmi skrovné. Podařilo se i za takových podmínek identifikovat takřka celou polovinu počtu svazků, je to kromě jiných okolností nemalou zásluhou četných přípisků, dotýkajících se obsahu svazků a připisovaných na vazbu či

41) Srov. např. č. 4.

42) Ovšem i tu je řada stupňů. Srov. č. 18, 21, 23, 36, 42, 44, 46, 56, 61, 67, 70, 79, 84 atd.

43) Srov. č. 39, 59, 70, 82, 98, 163, 164.

44) Srov. č. 15, 19, 25, 26, 27, 28, 30, 35, 38, 159–161.

45) Srov. č. 8–13.

46) Srov. č. 35, 64, 66, 161.

47) Srov. č. 29, 54, 64, 162.

48) Srov. č. 1 (1413), 29, 67, 62 (1413).

49) U nás jsou vlastně jediným dokladem soupisy svatotomášské.

50) Srov. č. 86, 91.

51) Týká se to zejména úvodních záznamů liturgických rukopisů. Třebaže mezi dnes dochovanými rukopisy nacházíme kusy, kde pravděpodobnost totožnosti je někdy poměrně velká, přesto je třeba počkat s vyslovením příslušných závěrů. Míra opatrnosti je zde zvyšována okolností, že máme před sebou rukopisy často užívané, které se rychle opotřebovávaly a byly také často nahrazovány jinými.

některé z prvních folií. Mnohé z nich pocházejí přímo od písaře, který psal inventář 1430.⁵²⁾ Není pochyb o tom, že studiem olomouckých rukopisů bude řada identifikovaných záznamů rozmnožena. To bude také jedním z jeho úkolů. Zde byl dán alespoň potřebný základ.

PŘÍLOHY

I.

Seznamy kapitulní knihovny z roku 1413 a 1435

1413

Nota. Inventiones librorum

1 Item viginti sex libri missarum, quorum quinque sunt sub nota, alii vero sine nota et illorum unus mutuatus est domino patriarche Anthiociensi ad festum Pasche restituendus. Etiam ex illis unus circumdatus est axamito rubeo cum clausulis argenteis deauratis, quem dedit dominus Laczko de Cwawar, episcopus Olomucensis.¹⁾

2 Item duo specialium missarum.

3 Item quinque gradualia, quorum tria sunt ad asseres et duo sine asseribus exilia

4 Item tria antiphonaria notata, quorum unum est in scolis et unum

1435

Sequitur inventarium librorum ecclesie Olomucensis

1 Item primo missarum ecclesie Olomucensis sunt XXVI, quorum quatuor sunt notati, residui sunt sine nota cantus communis. Et unus ex illis est circumdatus axamito rubeo cum clausuris argenteis deauratis.

2 Item tres libri specialium missarum, in quorum uno, qui est circumdatus cute flavea^{a)}, et ibi benedictiones continentur episcopales.

3 Item vigilie notate et psalmus Venite, historia de visitatione et historia de lancea Domini

4 Item gradualia tria ligata et unum non ligatum

5 Item anthifonaria tria, unum solemne divisum in tres partes, secun-

⁵²⁾ Za cenné rady při identifikaci právních rukopisů tu srdečně děkuji prof. dr. M. Boháčkovi.

¹⁾ Ladislav (Lacek) z Kravař olomouckým biskupem v l. 1403–08.

^{a)} 1430: (následuje) ... benedictiones continentur episcopales.

divisum est in duas partes et quartum (!) divisum est etiam in tres partes

5 Item due partes matutinales cum nota

6 Item unum matutinale integrum cum nota et legenda

7 Item legendarius novus magistri Henrici sine nota

8 Item unus viaticus, quem dedit dominus Jacobus de Noua Civitate, prepositus Olomucensis,²⁾ de rubrica Pragensi, qui pendet in cathena in ecclesia Olomucensi

9 Item septem psalteria, quorum quinque sunt antiqua et duo nova

10 Item quatuor collectarii secundum antiquum inventarium, quorum unus dicitur esse notatus et ille reperi- tus est et alii tres querendi sunt

11 Item tres libri epistolarum

12 Item unus liber evangeliorum et alter liber rubrice Pragensis modici valoris

= 93

13 Item due rubrice Olomucenses, una sigillata et alia in choro posita pro communi usu in cathena

dum in duas partes et tercium in scolis

6 Item matutinales libri duo: primo unus divisus in duas partes, notatus, alius integer cum nota et legenda srov. 6

7 Item legendarius novus per circum- lum anni sine nota

8 Item viaticus magnus de rubrica Pragensi, cathenatus ante altarem sancte Ludmile

9 Item catholicon Januensis³⁾ in ca- thena ante dictum altarem

10 Item viaticus novus de rubrica Olomucensi, in nova capella cathena- tus

11 Item due partes biblie solempnes, in eadem capella cathenate

12 Item viaticus antiquus, ante sac- ristiam cathenatus

13 Item viaticus novus, in stallo do- mini prepositi cathenatus^{b)}

14 Item psalteria quinque

15 Item collectaria quinque: unum novum et quatuor antiqua

16 Item libri epistolares tres

17 Item evangeliorum unus

18 Item evangelia per circumulum anni in asseribus et cooperta serico brunati- co

19 Item alius liber evangeliorum et epistolarum antiquus

20 Item rubrice due Olomucensis ecclesie, una cum sigillo pendenti, alia sine sigillo in choro cathenata

2) Zřejmě totožný s proboštem Jakubem, o němž v listinném materiálu zmínka k r. 1380. Srov. CDM XI, str. 175, 182.

3) Johannes Balbi (Baibi) de Janua.

b) 1430: bez „item“ připsáno celé jinou rukou.

- srov. 12
14 Item liber regularum cum calendario, que leguntur
     = 56
     = 16
     = 22
     = 53
     = 49
15 Item duo paria novi passionalis et unus liber antiquus passionalis
16 Item quatuor agende, quarum due sunt notate et due sine notis
17 Item *Moralia Gregorii in duobus voluminibus de antiqua littera*
     = 54
18 Item libri in quatuor partibus diversorum sermonum doctorum de antiqua littera
     = 29
     = 20
     = 23
     = 24
     = 21
     = 25
     = 28
     = 44
     = 46
19 Item liber sermonum ad status mortuorum
20 Item liber, qui intitulatur *Regestrum sancti Gregorii*
     = 32
21 Item rubrica Pragensis in asseribus sine cute
22 Item regularius in choro cum calendario
23 Item liber de vita et honestate clericorum alias regularius in cute viridi
24 Item agende quinque
25 Item omelie et sermones doctorum de antiqua littera
26 Item due partes passionalis novi
27 Item antiquum passionale
     = 24
28 Item *Moralia Gregorii in duobus voluminibus de antiqua littera*
29 Item *Moralia Gregorii in uno volumine, solempnes, data per dominum Leonem, canonicum Olomucensem⁴⁾*
30 Item libri duo sermonum diversorum doctorum de antiqua littera
31 Item diversa dicta doctorum
32 Item *registrum Gregorii septimi⁵⁾*
33 Item liber rationalis
34 Item *textus sententiarum*
35 Item *collationes patrum de antiqua littera in parvo modulo*
36 Item *epistole Bernhardi ad Aluisium abbatem in coopertorio pergamineo*
37 Item *epistole Bernhardi ad Eugenium papam*
38 Item *epistole Pauli et textus Isaie liber antiquus*
39 Item *glosa super psalterio in pergameno*
40 Item liber sermonum ad status mortuorum
     = 32

4) O Lvovi zmínka k r. 1368 (CDM X, 42 č. 51) a 1377 (CDM XI, 55 č. 65).

5) Opis známého registra Řehoře VII. (1021–1085). O opisech Řehořových register srv. Peitz, *Das Originalregister Gregors VII. im Vatikanischen Archiv (Rég. Vat. 2). Sitzber. d. Akad. d. Wiss. i. Wien, Bd. 165, 5, str. 105.*

21	Item liber collectionum patrum	= 35
22	Item omelie et sermones doctorum de antiqua littera	= 25
23	Item liber rationalis Olomucensis ecclesie	= 33
24	Item textus sententiarum antiquarum	= 34
25	Item capitulum epistolarum beati Bernhardi abbatis de Clara Valle	= 36
26	Item epistole Pauli	41
27	Item summa libri de animalibus	42
28	Item primus liber beati Bernhardi de Clara Valle abbatis de consideratione ad Augenum abbatem	in asseribus ⁶⁾
29	Item diversa dicta doctorum	= 37
30	Item liber questionum sententiarum	= 31
31	Item liber de vitis patrum	= 46
32	Item questiones sacre theologie breves	43
	= 39	44
	= 31	Item questiones sacre theologie breves in cute nigra
33	Item epistole Pauli cum glosa interliniali	45
34	Item moralitates super biblia alias liber florum	46
	= 40	Item liber de vitis patrum in cute nigra
35	Item libri sapientiales cum glosa in uno volumine	47
	= 37	Item epistole Pauli cum glosa interliniali
36	Item liber Heinmonis super epistolis ad Romanos	48
37	Item liber prophetiarum	Item moralitates super biblia alias liber florum
38	Item liber Hugonis de sacramentis	49
		Item liber omeliarum
39	Item liber officiorum	50
40	Item liber omeliarum	Item libri sapientiales cum glosa interliniali
41	Item liber omeliarum de antiqua littera destructus et modici valoris	51
42	Item liber textus Iob	Item liber Jeronimi in prophetas
43	Item glosa super psalterio	52
		Item Haymo super epistolas (!) Pauli ad Romanos
		= 51
		53
		Item Hugo De sacramentis
		= 45
		= 49
		54
		Item liber omeliarum destructus
		55
		Item textus Iob
		56
		Item glosa super psalterio non ligata

⁶⁾ Pravděpodobně jde o některé z děl, které na toto thema nepsal Albertus Magnus (De animalibus libri XXVI).

44 Item epistole Pauli et textus Ysaie	= 38
45 Item sermones doctorum	
46 Item glosa super psalterio in pergameno scripta	= 39
47 Item liber deflorationum de libris officiorum	57 Item liber declarationum officiorum
48 Item liber confessionum Augustini	58 Item liber confessionum Augustini
49 Item passionale antiquum	= 27
50 Item sententie super quarto sententiarum	
51 Item antiquus regularius	
52 Item liber Eugenii pape ad Moisen cum diversis collectis	
53 Item due partes passionalis novi	= 26
54 Item liber moralium solempnis beati Gregorii, datus per dominum Leonem, canonicum Olomucensem	= 29
55 Item parvus libellus de sacramentis	59 Item de sacramentis in pergameno
56 Item liber de honestate clericorum	= 23
57 Item epistole Yuonis, episcopi Carnotensis	60 Item vita sancti Gothardi
58 Item tempora summorum pontificum et imperatorum	61 Item epistole Yuonis, episcopi Carnotensis, in asseribus
59 Item orationes Anshelmi, archiepiscopi Canthuriensis	62 Item tempora summorum pontificum et imperatorem alias Cronica Martimiani
60 Item evangelia per circulum anni	63 Item orationes domini Anshelmi, episcopi Canthuariensis, ad patrem etc.
61 Item collectarius cum (!) rubea cute	64 Item liber quatuor evangelistarum in parvo pulchro modulo srov. 15
	65 Item liber de utili et honesto
	66 Item quatuor partes bible in magno modulo
	67 Item liber pontificalis domini Johannis, episcopi Olomucensis, Nouiforensis, ⁷⁾ cum clausuris argenteis deauratis
	68 Item passiones notate
	69 Item historia sancte Hedwige et de visitatione
	Secuntur libri per dominum Thomam, predicatorem sancti Petri in pre-

7) 1364–1380.

urbio Olomucensi, date ecclesie Olomucensi anno Domini M^o CCCC XXVIII°

70 Item primo quatuor partes omeliarum in quatuor voluminibus in papiro in asseribus

71 Item Johannes de sancto amore et Gomenianus^{b)} Petri Damiani

72 Item sermones Crisostomi de moralibus et tractatus de VII viciis capitalibus

73 Item omelie de communi (!) sanctorum et Bernhardus super Stabat mater dolorosa

74 Item due partes Thome de De-lentis de sanctis in duobus voluminibus

75 Item compendium theologicæ veritatis

76 Item epistole magistri Mathie de Legnicz et sermones plures

77 Item Crisostomus super Matheo de opere imperfecto et liber sancti Augustini ad Petrum Diaconem de fide et idem de duodecim abusibus et Thomas de Aquino de modo confitendi

78 Item epistole diverse beati Jeronimi

79 Item expositio simboli apostolorum^{c)} de octo beatitudinibus et tabule expositionis simboli apostolorum et lectura super primo capitulo Isaie.^{d)} Et anibus, de virginibus et viduis et appologiarum in uno volumine in rubea cute

80 Item omelie de sanctis

81 Item quadragesimale Jacobini

82 Item super psalterio in pergameno

83 Item due partes excerpta Jacobini de sanctis in duobus voluminibus

84 Item aliud quadragesimale in coopertorio^{e)}

85 Item libellus super Credo oratione dominica et diversis sermonibus

---

^{b)} Gomorrhianus Petri Damiani (1006–1072).

^{c)} 1430: (následuje) ... et de octo ...

^{d)} 1430: (následuje) ... et anibus de officiis et pastorale beati Gregorii et libri Ysaac de diversis materiis et anibus... (písař 1435 při opisování vynechal omylem jeden ze dvou po sobě jdoucích a shodně končících – et anibus – řádků).

^{e)} 1430: celé připsáno jinou rukou.

86 Item libellus, in cuius principio est: De passione Christi. Ut eos, qui sub lege etc.

87 Item mamotractus

88 Item diversi tractatus et X precepta duplicia

89 Item liber de doctrina christiana Augustini ad Eutropium et Paulum (!) de perfectione iusticie, excerptum de sentiis illustrium virorum et alia plura etc., videlicet ammonicio Adelgeri episcopi de laude castitatis. Et iste predictus liber deputatus est pro magistro Symone de Praga, canonico Olomucensi, ad vitam dumtaxat. Autem, si enim ab ecclesia recedere contingeret, extunc debet ecclesie restitui

90 Item diversa collecta et Summa aurea alias flores poenitentie seu flores sanctorum patrum

91 Item liber, in cuius principio est: In principio erat verbum, et de passione Christi etc.

92 Item collecta in XIII^{or} voluminibus parvis diversa et diversi sermones

93 Item summa cancellarie imperatorum^{f)} in papiro

94 Item liber in medicinis et presertim equorum

95 Item Brunellus cum vita sancti Albani in rubea cute in asseribus

Secuntur libri decretum

Secuntur libri iuris, legum

96 Item liber decreti

97 Item decretales

62 Et primo liber decretalium, qui venit a magistro Zandero⁹⁾

63 Item glosa super decretum (!)

98 Item glosa super decreto in pergameno

99 Item constitutiones papales et conciliorum diverse¹⁰⁾

= 68

f) 1430: „imperatorum“ chybí.

9) Zanderus de Rambow, canonicus Olomucensis, archidiaconus Preroviensis, officialis curie episcopatus Olomucensis. V písemných památkách se s ním setkáváme zhruba od pol. 14. stol. (CDM X, č. 12; tamtéž č. 51), naposled v r. 1399 (CDM XII, č. 530). V r. 1401 byl již mrtev (CDM XIII, č. 86).

10) Collectio trium partium Ivona de Chartes.

= 73?

64 Item Bartholomeus Brixsiensis
super decreto

65 Item questiones Bartholomei
Brixsiensis

66 Item summa super titulis decretalium
Ganifredi

= 64

67 Item alia glosa super decreto

68 Item constitutiones papales et
conciliorum

69 Item casus decretorum, datus per
magistrum Jacobum medicum, canonicum
Olomucensem

= 17

70 Item liber breviarum extravagan-
tium magistri B., Papiensis prepositi

71 Item liber Mandogoti super regu-
lis iurium et electionibus

72 Item casus Bernhardi super de-
cretalibus interminis

73 Item de sinodis celebrandis

74 Item digestum vetus

75 Item digestum novum

76 Item liber quorundam legum

77 Item summa Rulandini cum ques-
tionibus legum

100 Item conciliorum liber et collec-
ta Purkardi

= 104

101 Item questiones Bartholomei
Brixsiensis dominicales duplicate et
excerpta decreti in coopertario

102 Item casus decreti Bartholomei
Brixsiensis

103 Item summa super titulis de-
cretalium Ganifredi¹¹⁾

104 Item Bartholomeus Brixsiensis
super decreto non ligatus

= 99

105 Item summa Johannis de Deo
non ligatus

106 Item summa Goffredi non li-
gatus

107 Item casus decretorum magistri
Jacobi, canonici Olomucensis¹²⁾

108 Item summa Pisani(!)

109 Item Diw¹³⁾ super regulis iu-
rium et Mandogatus¹⁴⁾ de electione

110 Item breviarum extravagan-
tium B., Papiensis prepositi,¹⁵⁾ alias antique
decretales

111 Item alius liber breviarum extra-
vagan-
tium B. Papiensis

= 109

= 100?

= 121

= 123

= 124

= 127

11) Goffredus de Trano.

12) Jacobus de Moravia. Daroval tento kodex olomoucké kapitule r. 1390 (podle zápisu na prvému foliu).

13) Dinus de Mugellis.

14) Guillelmus de Mandagoto.

15) Bernard z Pavie.

78 Item alia glosa super decreto, que sic incipit: „Humanum genus“

= 128, 129

79 Item duo libri Codicis

80 Item questiones dominicales Bartholomei Briciensis

= 101

81 Item liber decreti sine glosa, quem habet dominus Sulico officialis

112 Item liber Sextus decretalium et Clementine in uno volumine

113 Item Margaritha Compostolani super Innocencium et postille eiusdem

114 Item Archidiaconus¹⁶⁾ super Sexto decretalium

115 Item Johannis Andree super Clementinis

116 Item speculum iudiciale Gwilhelmi

117 Item summa poenitentiarum curie Romane alias epistole poenitentiarum magistri Pontii provincialis

118 Item distinctiones Innocencii et Hostiensis

119 Item Paulus¹⁷⁾ super Clementinis et summa causarum et summa dictaminis

120 Item Johannes Monachi super Sexto decretalium cum textu

Secuntur libri legum

= 74

121 Item digestum vetus

= 75

122 Item aliud digestum vetus

= 76

123 Item digestum novum

124 Item liber quorundam (!) legum

125 Item distinctiones legum

126 Item digestum vetus cum diversa scriptura

= 77

127 Item questiones legum cum summa Porlandi¹⁸⁾

= 79

128 Item liber legum Codex

= 79

129 Item Codex novus

130 Item questiones Codicis

131 Item liber X Codicis

132 Item textus Codicis

133 Item Placentinus

134 Item leges Lambardorum

16) Guido de Baysio.

17) Paulus de Liazariis.

18) Roffredus Beneventanus.

Item secuntur libri artium et poetici

- 82 Item Terencius
- 83 Item liber Martiani poeticus et Platonis Thymeï
- 84 Item rubrica Pragensis
- 85 Item Stacius Thebeidarum
- 86 Item liber Lukani
- 87 Item liber Pristiani maioris

- 88 Item liber de corpore et anima cum Alano
- 89 Item quidam liber medicinalis

- 90 Item benedictiones episcopales
- 91 Item antiquus liber missalis, circumdatus cum panno sericeo
- 92 Item agende episcopales
- 93 Item evangelia per circulum anni etiam panno sericeo circumdatus
- 94 Item XVIII volumina parve et magne quantitatis, modici valoris

135 Item liber Institutorum et Authentica in parte asseribus

136 Item liber Institutorum in rubea cute

137 Item summa Codicis Aczonis

138 Item Inforciatum

139 Item Brocarda Pilei¹⁹⁾

Item libri poetharum

140 Item Terencius²⁰⁾

141 Item Marcialis de Capellis²¹⁾ et Platho in Thimeo²²⁾

142 Item Stacius²³⁾

= 166

143 Item Pristianus²⁴⁾ carens principio et fine

144 Item glosa super priorum

145 Item kalendarium et evangelia Theutunicalia et registrum Hugwicii²⁵⁾

= 165

146 Item liber medicinalis in viriditate

= 154

= 159

= 18

Item libri magistri⁸⁾ Johannis de Dubczan, decani^{h)} et canonici ecclesie Olomucensis

19) Pillius Medicensis.

20) Jsou zde zřejmě míněny jeho komedie. Srv. Manitius, Handschriften antiker Autoren . . . , str. 12 č. 2.

21) P. Martianus Capella, zřejmě jeho práce De nuptiis Philologiae et Mercurii, která byla ve středověku hojně rozšířenu a oblíbenou učebnicí. Srv. Manitius, l. c., str. 237 č. 166.

22) Je míněn Chalcediův překlad s komentářem Platonova Timaea. Manitius, l. c., str. 173 č. 102.

23) P. Papinius Statius. Které jeho dílo je zde míněno, je stěží rozhodnout. Ve středověku byly rozšířeny zvláště jeho mythologické eposy Thebais a Achilleis. V oblasti německé a v Anglii pĚevažuje Achilleis, ve Francii a Itálii Thebais. Manitius, l. c., str. 125, č. 53.

24) Srv. Manitius, l. c., str. 305 č. 205.

25) Huguitio (před pol. 12. stol. — 1210). SnĚd je míněn jeho Vocabularius.

g) 1430: . . . domini. . .

h) 1430: zde končí intitulace.

- 147** Item thesaurus pontificum
148 Item epistole beati Bernhardi
149 Item vita beati Martini
150 Item Thome de Aquino de sacramentis
151 Item dieta salutis
152 Item contra communicantes sub utraque specie
153 Item contra LXXII^{os} articulos Wikleph
154 Item liber collectarum et capitularum
= 90 **155** Item benedictiones episcopales duplices
156 Item duo libri pontificales satis pulchri
157 Item unus parvus liber pontificalis
158 Item antiquus textus epistolarum et evangeliorum
159 Item liber sacramentorum, cuius principium est litteris aureis scriptum
= 91 **160** Item liber missalis antiquus, circumdatus panno sericeo
161 Item liber parvus antiquus evangeliorum
162 Item septem libri pontificales modicum valentes
163 Item liber feodorum iurium Magdeburgensium in vulgari Theutonico, scriptus in pargameno, rubea cute circumdatus
164 Item alius liber feodorum iurium Magdeburgensium in Theutonico etiam in pergameno in asseribus, rubea cute circumdatus^{ch)}
Item accreverunt
165 Summa super titulis decretalium compilate (!) a magistro Goffredo de Trano cardinali
= 88 **166** Item liber de anima et Alanus²⁶⁾ de planctu nature
= 86 **167** Item Lukanus²⁷⁾

^{ch)} 1430: inventář knih zde končí.

²⁶⁾ Alanus ab Insulis (Alan z Lille — kol. 1128–1202).

²⁷⁾ V úvahu přichází ve středověku jediné dochované dílo Lukanovo Belli civilis libri X (Pharsalia). Manutius, l. c., str. 115 č. 45.

168 Boecius de disciplina scholarum²⁸⁾
et principium alii Boecii

169 Item sententiarum questiones
domini de Dubczan decani

170 Item summa Pisani (!)

II.

*Seznam
identifikovaných rukopisů inventáře 1435*

pořad. čís. v inv. 1435	dnešní sign.	pořad. čís. v inv. 1435	dnešní sign.
7	CO 62	51	CO 400
9	CO 203	52	CO 322
11	CO 4	53	CO 207
20	CO 15	58	CO 96
23	CO 67	62	CO 441
25	CO 24	63	CO 310
27	zlomek (CO 408)	64	CO 190
28	CO 93, CO 469	66	CO 8—11
29	CO 259	70	CO 65 (3. pars)
33	CO 51		CO 60 (4. pars)
35	CO 181	71	CO 229
36	CO 98 I		CO 111
37	CO 364	73	CO 20 (2. pars)
39	CO 98 II		CO 35 (1. pars)
40	CO 324	74	CO 53
42	CO 536	76	CO 72
43	CO 174	77	CO 19
45	CO 135	80	CO 126
47	CO 510	81	CO 124 (2. pars)
48	CO 588	83	CO 305
50	CO 30	84	CO 71

²⁸⁾ Jde vlastně o dílo neprávem přisuzované Boetiovi. V tomto spojení se po prvé objevuje ve 13. stol. V knihovnách 13. a 14. stol. je řídkým zjevem, na počátku 15. stol. již častější. Manitius, l. c., str. 275 č. 201.

pořad. čís. v inv. 1435	dnešní sign.	pořad. čís. v inv. 1435	dnešní sign.
87	CO 517	119	CO 47
90	CO 389		(f. 1—59)
91	CO 122	120	CO 197
95	CO 521	121	CO 46
99	CO 205	122	CO 265
100	CO 202	123	CO 201
101	CO 199	124	CO 273
	(f. 182—212)	127	CO 40
102	CO 209	128	CO 83
103	CO 90	129	CO 13
104	CO 199	131	CO 91
	(f. 58—116)	133	CO 398
105	CO 199	134	CO 210
	(f. 117—175)	137	CO 80
106	CO 302 (CO 483)	139	CO 591
107	CO 48	141	CO 565
108	CO 285	147	CO 524
109	CO 206	150	CO 242
110	CO 589	152	CO 168
111	CO 590	153	CO 233
112	CO 272	160	CO 584
113	CO 47	161	CO 593
	(f. 60—79)	163	CO 270
	CO 199	164	CO 403
	(f. 2—49b)	165	CO 302
114	CO 82	168	CO 490
115	CO 426		CO 563
116	CO 42 (38)	170	CO 285
118	CO 377		